

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.032/2020/9.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Kúspér Ügyvédi Iroda (felperesi jogi képviselő címe, ügyintéző dr. I.rendű felperes neve ügyvéd) által képviselt

I. rendű felperes neve, címe
III. rendű felperes neve, címe
IV. rendű felperes neve, címe
V. rendű felperes neve, címe
VII. rendű felperes neve, címe
IX. rendű felperes neve, címe
XI. rendű felperes neve, címe
XXI. rendű felperes neve, címe
XXII. rendű felperes neve, címe
XXIII. rendű felperes neve, címe
XXIV. felperes neve, címe
XXVI. rendű felperes neve, címe
XXX. rendű felperes neve, címe
XXXI. rendű felperes neve, címe
XXXII. rendű felperes neve, címe
XXXIII. rendű felperes neve, címe
XXXIV. rendű felperes neve, címe
XXXV. rendű felperes neve, címe
XXXVI. rendű felperes neve, címe
XXXVII. rendű felperes neve, címe
XXXIX. rendű felperes neve, címe
XL. rendű felperes neve, címe
XLI. rendű felperes neve, címe
XLIV. rendű felperes neve, címe
XLV. rendű felperes neve, címe
XLVI. rendű felperes neve, címe
XLVII. rendű felperes neve, címe
XLVIII. rendű felperes neve, címe
XLIX. rendű felperes neve, címe
L. rendű felperes neve, címe
LV. rendű felperes neve, címe
LVIII. rendű felperes neve, címe
LX. rendű felperes neve, címe
LXI. rendű felperes neve, címe felpereseknek

a Darázs és Társai Ügyvédi Iroda (alperesi jogi képviselő címe, ügyintéző dr. Darázs Ferenc ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen

illetmény megfizetése tárgyában iránt indított perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 56.M.817/2014/164. számú ítéletével szemben a felperesek által 167. és 169. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek személyeként 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési eljárás illetékét az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság döntése és az általa megállapított tényállás

- [1] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. november 27. napján meghozott 56.M.817/2014/164. számú ítéletével elutasította a felperesek keresetét, melyben a munkaidejük legalább felében jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatok alapján illetménypótlék megfizetésére kérték kötelezni az alperest.
- [2] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek munkakör1, munkakör2, munkakör3, illetve munkakör4 munkakörökben közalkalmazotti jogviszonyban álltak alkalmazásban az alperessel a Közép-magyarországi régió szolgálati helyein (szolgálati hely1, szolgálati hely2, szolgálati hely3, szolgálati hely 4, szolgálati hely5). A felperesek valamennyien tizenkétórás szolgálatban látták el a feladataikat. A jogviszonyuk időtartamához igazodóan, illetve 2009. január 1. és 2016. szeptember 30. közötti időszakra érvényesítettek illetménypótlék megfizetésére irányuló igényt, amikor az alperes kivonuló állományában teljesítettek szolgálatot.
- [3] Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen megállapította, hogy a felpereseknek mik voltak a konkrét munkaköri kötelezettségei. Eszerint a munkakör3 feladata riasztás esetén a szolgálati hely vezetőjének az utasítása alapján esetkocsin vagy betegszállító kocsin a mentésben való részvétel. A riasztás helyszínén a munkakör3 feladata az érintett megvizsgálása és bizonyos beavatkozások elvégzése, a munkakör2 munkájának és a beteg szállításának a segítése. A munkakör3 feladatát képezte a mentés során használt eszközök tisztítása is.
- [4] A munkakör4 feladata az esetkocsi, a betegszállító kocsi, illetve az egyéb mentő jármű vezetése. Riasztáskor megkülönböztető jelzést kell használni, ezért ilyenkor a vezetés során a többi közlekedőre az átlagnál jobban kell figyelniük. A járműben utazók biztonsága miatt is folyamatos a felelősségük az indulástól a mentőállomásra történő visszaérkezésig. A mentés során a helyszínen segíteniük kell a munkakör3 és a munkakör2 munkáját, szükség szerint részt vesznek a beteg ellátásában, szállításában, ezenkívül feladatuk a gépkocsi tisztán tartása is.
- [5] A munkakör2 esetkocsin végeznek munkát. Riasztáskor azonnal, felkészülési idő nélkül indulni kell a mentés érdekében. Amennyiben nincs jelen munkakör1, abban az esetben a munkakör2 feladata a mentés irányítása, felel a beteg ellátásáért és bizonyos beavatkozásokat elvégezhet a betegen. Ezért

a mentés, a beteg vagy sérült személy ellátása során nagyfokú felelősség terheli, mert nekik kell minősíteni és rangsorolni a betegek ellátását is.

- [6] A munkakör1 munkakörét illetően az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy eset- vagy rohamkocsikon, illetve munkakör1-i kocsin vagy mentőmotoron teljesítenek szolgálatot. Kivonulás, illetve tömeges baleset esetén kárhelyparancsnoki teendőket kell ellátniuk. Feladatuk az esetlap vezetése, a beteg ellátása, a mentésben résztvevő munkálatok koordinálása, illetve dokumentáció vezetése.
- [7] Az elsőfokú bíróság a munkaidőt két részre osztotta valamennyi felperes esetében. Az egyik a mentőállomáson történő készenlét időszaka volt, amikor a személyzet a riasztást várta. Ilyen körülmények között kikapcsolódásra, komolyabb pihenésre, regenerálódásra nem volt lehetőség, viszonylagos nyugalomban lehetett várni a következő kivonulásra szóló riasztást. A munkaidő másik része az úgynevezett tengelyen töltött idő volt, ami a riasztástól a mentőállomásra történő visszaérkezésig terjedő teljes időtartamot lefedte. Ebbe beletartozott az esethez történő kivonulás, a sérült, illetve beteg ellátása, kórházba szállítása, átadása és a mentőállomásra történő visszatérés.
- [8] Az alperes 2011. évben kockázatértékelést készített, amely a kivonuló állományban lévő munkaköröket érintette. A munkakörök kategorizálva lettek aszerint, hogy a munkavállalók a munkavégzésük során milyen stresszor hatásnak vannak kitéve és ezen belül milyen pszichológia stressz hatások érik őket. A kockázatértékelés tartalmazta a pszichológiai stresszorok felsorolását, ezek között a készenléti állapotot, a felelősséget, a döntés szükségességét, mint fokozott pszichés terheléssel járó tevékenységet. Mindezek alapján értékelte az alperes a felpereseket a munkavégzésük során érő egészségkárosító kockázatokat és ezeket rangsorolta ahhoz képest, hogy - a kitettségi időtartam mérése nélkül - azok milyen mértékben, milyen gyakorisággal érik a munkavállalókat. A kockázatértékelés az egészségkárosító hatásnak kitettség időtartama és intenzitása alapján kategorizálta az egyes munkaköröket és megállapításokat tartalmazott azzal kapcsolatban is, amennyiben egyszerre több veszélyforrás éri az egyes munkavállalókat. Az alperes egészségkárosító kockázatként határozta meg a balesetveszélyt, a kémiai veszélyforrásokat, a munkavégzés során alkalmazott veszélyes anyagokat, a biológiai veszélyforrásokat, mint például a munkahelyen jelenlévő kóroki tényezőket, fizikai veszélyforrásokat (pl. szintkülönbség, csúszós felületek, járművek mozgása). Megállapította azt is, hogy az egyes munkaköröknél a munka mely fázisában, milyen egészségkárosító hatások állapíthatók meg, továbbá azt, hogy a keresettel érintett munkakörökben a munkavállalók a munkaidejük 76-100%-ában stresszor hatásnak voltak kitéve. Például, a kockázatértékelés szerint a mentésből történő visszatérés során a mentőgépkocsi vezetőt éri a legmagasabb szintű egészségkárosító hatás.
- [9] Az elsőfokú bíróság a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 72. § (1) bekezdés a) pontjában, továbbá (2) bekezdésében foglaltak alapján vizsgálta a felperesek keresetét. Elsődlegesnek tekintette a ténylegesen munkavégzéssel töltött időtartam meghatározását, annak megállapítása érdekében, hogy a munkaidőn belül konkrétan mely időszakban és a munkaidő milyen százalékában voltak kitéve egészségkárosító kockázatoknak a felperesek.
- [10]ően az alperesi adatszolgáltatás alapján találta szükségesnek vizsgálni a felperesek munkaidejét, hivatkozva arra, hogy az alperest, mint munkáltatót terhelte a munkaidő nyilvántartásának kötelezettsége. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a perben a felperesek munkaidején belül adatot szolgáltatott a kivonulásokkal, azaz a tényleges munkavégzéssel töltött időtartamra is. A keresettel érintett teljes időszakra, azaz a 2009. január 1. és 2016. december 31.

közötti időszakra eleget tett az adatszolgáltatási kötelezettségének a tengelyen töltött idő megállapítása érdekében.

- [11] Az elsőfokú bíróság annak megállapítása érdekében, hogy mi minősül egészségkárosító kockázatoknak és az milyen módon és mértékben hatott a felperesekre a munkavégzésük során, szükségesnek találta speciális szakértelemmel rendelkező szakértő véleményének a beszerzését. Ennek kapcsán figyelembe vette a foglalkozás egészségügyi szolgáltatásról szóló 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet 7. § 4. pontját, ezen kívül a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 87. § 13. pontját és 87. § 1/H pontját, továbbá a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 5. számú mellékletében foglaltakat.
- [12] A szakértői véleményt (36. számú irat) tekintve irányadónak, az abban meghatározottak szerint állapította meg a kóroki tényezőket, mint kockázati forrásokat. Ezek a következők voltak, a baleset, mint potenciálisan egészségkárosító hatású esemény akár közúti, akár a beteg ellátásával kapcsolatos, ezenkívül veszélyes vegyi anyagok, felületek, vegyszerek hatása, vérrel, testvázadékkal, cseppfertőzéssel terjedő betegségek veszélye, a többműszakos munkarend, az ügyeleti munka, a foglalkoztatás bizonytalansága, mint pszichés megterhelés. A fizikai tevékenység pl. kézi tehermozgatás, beteg mozgatása, mely során a szervezet egyoldalú fizikai megterhelése valósulhat meg. Irányadónak tekintette a szakértői vélemény megállapításait azzal kapcsolatban, hogy a felpereseket egészségkárosító kockázati források között a balesetveszély, a kémiai veszélyforrások, a biológia veszélyforrások, a pszichoszociális kockázati források, az ergonómiai, kóroki tényezők és a fizikai veszélyforrások érték. Az elsőfokú bíróság mindezen egészségkárosító kockázatokkal kapcsolatban azonban szükségesek találta annak bizonyítását is, hogy ezek a felperesek munkaidejének legalább a felében, nem csupán eseti jelleggel, hanem folyamatosan jelen voltak.
- [13] Az elsőfokú bíróság az egészségkárosító kockázatoknak kitettséget illetően a tengelyen töltött időt tekintette olyan időtartamnak, amikor a munkavégzés jellegéből fakadóan az egészségkárosító hatások érdemben vizsgálhatók. A szakvélemény alapján ezt az időtartamot öt szakaszra bontotta és megkülönböztette a kiérkezés, a beteg helyszíni ellátása, a beteg szállítása, a beteg átadása és a visszaút időszakát. Ezzel összefüggésben a 106. sorszámon előterjesztett szakértői véleményt tekintette irányadónak és ezen belül munkakörönként eltérő jellegű és időtartamú egészségkárosító kockázatok jelenlétét állapította meg.
- [14] A gépkocsivezetők tekintetében azt állapította meg, hogy a fokozott pszichés terhelés és pszichés felelősség a tengelyen töltött időnél a kiérkezés kapcsán csak eseti jelleggel áll fenn. A helyszíni betegellátás során nem állapítható meg folyamatos egészségkárosító kockázat jelenléte, illetve a jelenlévő veszélyforrások (kémiai veszélyforrás, ergonómiai, kóroki tényezők, biológiai veszélyforrások) előfordulása csupán eseti jellegű és nem is mérhető. A szállításkor a gépkocsivezetők fokozott pszichés terhelése folyamatos, ugyanakkor a betegátadás idején csupán eseti jellegű, a visszaúton ismét egy folyamatos jelentős mértékű pszichés terhelés állapítható meg. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a gépkocsivezetőknél az öt részfázis kapcsán a kiérkezés, a szállítás és a visszaút során találta megállapíthatónak folyamatosan egészségkárosító kockázatok, ezek között a pszichés terhelés jelenlétét.
- [15] A munkakör3, a munkakör2 és a munkakör1 vonatkozásában a munkakör jellegéből fakadóan más részfázisokban találta megállapíthatónak folyamatos jelleggel az egészségkárosító kockázatok jelenlétét. A kiérkezés során az egészségkárosító kockázatok csupán eseti jelleggel és nem mérhető

mértékben vannak jelen. Fokozott pszichés terhelést a helyszíni ellátás során, illetve a beteg átadásánál, szállításánál talált folyamatosan fennállónak.

- [16] Annak megállapítása érdekében, hogy ezek az - egészségkárosító hatással érintett - időszakok az egyes munkakörök esetében milyen időtartamot tettek ki a teljes munkaidőhöz viszonyítva, az elsőfokú bíróság szükségesnek találta a tengelyen töltött idő egyes munkafázisai időtartamának konkrétabb meghatározását. Megállapította, hogy ilyen jellegű részletező adatszolgáltatás nem állt az alperes rendelkezésére. Ugyanakkor az alperes a rendelkezésére álló valamennyi egyéb nyilvántartást a felperesek számára hozzáférhetővé tette, lehetőséget biztosított számukra az adatok kigyűjtésére. Ennek ellenére a felperesek nem éltek azzal a lehetőséggel, hogy további saját adatgyűjtést végezzenek és megfelelően részletezzék a tengelyen töltött időt az egyes részfázisok szerint. Az elsőfokú bíróság mindezeket túl nem értékelte az alperes terhére a további nyilvántartások hiányát, arra hivatkozva, hogy további részletes adatszolgáltatás nem volt elvárható az alperestől. Érvelése szerint a felperesek nem tettek eleget az együttműködési kötelezettségüknek, mert nem éltek az adatok kigyűjtésére biztosított lehetőséggel. Mindennek azért tulajdonított jelentőséget, mert a szakértők megállapítását irányadónak tekintve azt állapította meg, hogy a tengelyen töltött idő egésze nem tekinthető egységesnek az egészségkárosító kockázatok szempontjából. Az egyes részfázisokba eltérő jellegű és intenzitású egészségkárosító hatások álltak fenn, ezért nem lehetett eltekinteni a tengelyen töltött idő további részletes vizsgálatától.
- [17] Az elsőfokú bíróság kizárólag a szakértők által megállapított egészségkárosító kockázatokat fogadta el pótlékra jogosító körülményként. A felperes hivatkozásával ellentétben a stresszt nem tekintette egészségkárosító kockázatnak, mivel az nem egészségkárosítóhatás, hanem a szervezet által adott válaszreakció, azaz következmény. Ezért nem befolyásolta a pótlékra való jogosultságot az a tény, hogy a mentési tevékenység egy folyamatos stresszhelyzet, egy emelkedett stresszállapot. Nem vitatva azt a köztudomású tény, hogy a mentőszolgálattal járó feladatok ellátása rendkívül nehéz, megterhelő munka, továbbá a mentőállomáson töltött idő nem alkalmas a teljes regenerálódásra, önmagukban e tényeket nem találta elégségesnek a pótlékra való jogosultság megállapítására.
- [18] Az elsőfokú bíróság elutasította az ún. Plette-féle módszerrel kapcsolatos felperesi indítványokat. Arra hivatkozott, hogy a szakértők végeztek ez alapján vizsgálatokat, azok eredménye azonban nem befolyásolta az egészségkárosító kockázatokkal kapcsolatos megállapításokat. Ezért szükségtelen volt munkakörönként több napon keresztül, folyamatosan vizsgálni a felpereseket. A szakértők figyelembe vették a felperesek személyes véleményét és nyilatkozatát azonban ezeket szubjektív véleménynek tekintették. A válaszadók szubjektivitása miatt az nem adott pontos, objektív képet a felpereseket ért egészségkárosító hatásokról.
- [19] Az elsőfokú bíróság irányadónak tekintette a perben rendelkezésre álló szakvéleményeket és azok kiegészítéseit, azokat az érdemi döntés meghozatalakor figyelembe vette annak ellenére, hogy a felperesek vitatták az egészségkárosító kockázatok felsorolását, azok munkaidő alatt megvalósult jelenlétét és mértékét. A szakértői vélemények többszörös kiegészítése és a szakértők tárgyaláson tett nyilatkozata alapján a szakvéleményeket nem találta aggályosnak, hiányosnak, önmagukkal vagy más peradattal ellentmondásban lévőnek. Erre tekintettel azt állapította meg, nem volt bizonyított a rendelkezésre álló adatok alapján, hogy a munkaidő legalább felében a felperesek valamely egészségkárosító kockázatnak voltak kitéve.
- [20] Az elsőfokú bíróság abban a kérdésben sem találta alaposnak a felperesek keresetét, hogy az általuk meghatározott valamennyi tényező a Kjt. 72.§ (1) bekezdésének a) pontja szerinti egészségkárosító kockázatnak minősült. Ezzel összefüggésben az egységes bírósági gyakorlatra és a Kúria

Mfv.I.10.269/2016/11. számú ítéletére hivatkozott, kifejtve, az illetménypótlékra való jogosultságot egyenként, a munkakör figyelembevételével és objektív adatok alapján kell vizsgálni. Az Mvt. 54. § (2) bekezdése alapján a munkáltatói kockázatértékelés feltárja a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, ez azonban egy felmérés, ami alapján a munkáltató meghatározhatja az egészséges és biztonságos munkavégzés körülményeinek a megteremtése érdekében szükséges teendőket. Az alperesi kockázatértékelésben a készenléti állapot, a pszichológiai stresszornak való kitettség meghatározása nem jelenti, hogy az adott kockázat a munkaidő teljes időszakában, folyamatosan jele van, csupán azt, hogy a munkaidő bizonyos százalékában jelen lehet. Az egészségkárosító hatásokat illetően pedig a Kúria az Mvt. 87. § 1/H pontja alapján is azt hangsúlyozta, hogy nem elfogadható a kiterjesztő értelmezés. Az alperesi kockázatértékelésben megjelölt készenléti állapot, illetve a megbecsülés hiánya nem minősül pszichológiai stresszornak, mivel e körülmények a jogszabályban nem lettek ekként meghatározva.

- [21] Mindezek alapján a jogszabályban meghatározott egészségkárosító hatások hiányában az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a felperesek keresetét. Hangsúlyozta, a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feltételeket a felpereseknek kellett bizonyítani. Önmagában az a tény, hogy a felperesek munkája nagyon sok stresszel jár, nem tette lehetővé konkrét számadatok és jogszabály rendelkezése hiányában az egészségkárosító kockázatokra alapított pótlék kifizetését.

A felperesek fellebbezése

- [22] A felperesek fellebbezésükben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetüknek helyt adó érdemi döntés meghozatalát kérték. Másodlagosan további bizonyítás lefolytatása érdekében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság hiányos tényállás, iratellenes megállapítások alapján okszerűtlen következtetésekre jutott, ezért téves és megalapozatlan érdemi döntést hozott.
- [23] A felperesek vitatták az elsőfokú bíróság által az érdemi döntés alapjául elfogadott, a szakvéleményt adó szerv által készített szakvéleményt és annak kiegészítéseit, azok hiányos, ellentmondásos és szakmailag megalapozatlan volta miatt. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az alperest nem terhelte felróhatóság a hiányos és pontatlan adatszolgáltatás tekintetében, mivel a szakértők emiatt nem a bíróság iránymutatásának megfelelően, téves és ellentmondásos adatok alapján végeztek számításokat. Észrevételeik ellenére azonban az elsőfokú bíróság irányadónak fogadta el az excel fájlok egymásnak ellentmondó adatai alapján készült szakvéleményt. Az elsőfokú ítélet indoklásával ellentétben eleget tettek az adatszolgáltatás kigyűjtésével kapcsolatos felhívásnak, ezért nyilatkoztak az ismételt felhívásra úgy, hogy azzal még egyszer nem kívánnak élni. A kirendelt szakértőnek elsődlegesen azt kellett volna megállapítani, hogy mi minősül egészségkárosító kockázatnak és ez a felperesek esetében fennállt-e. Ehhez azonban elkerülhetetlen volt az általuk többször is indítványozott, ún. Plette 2003 pszichológiai módszer alkalmazása. Ennek során lehetőség lett volna a felperesek személyes vizsgálatára a helyi sajátosságok figyelembevételével. Ilyen vizsgálati adatok hiányában a szakértők nem voltak abban a helyzetben, hogy objektív adatok alapján megállapítsák a pszichológiai megterhelést okozó tényezőket és a terhelés időtartamát.
- [24] A Kúria EBH2014.M.16. számú elvi határozata alapján a felperesek kifejtették, hogy a munkavégzés során fennálló egészségkárosító hatásokat, a károsító hatás meglétét objektív tények alapján kell megállapítani, a tényleges munkavégzési körülményeket figyelembe véve. Jelen ügyben ez csak abban az esetben lett volna lehetséges, ha az általuk javasolt módszerrel folyamatosan, több

napon keresztül vizsgálják a szakértők a munkavégzést. Ennek hiányában azonban szakértői vélemények sem voltak teljes körűek és megalapozottak, mindez indokoltá teszi a bizonyítás kiegészítését.

- [25] A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon nem vette figyelembe a felperesek által részletesen megjelölt valamennyi egészségkárosító kockázatot, holott azokat az alperesi kockázatértékelés is tartalmazta. A kockázatértékelést pedig a szakértői intézet is szakmailag korrektnek minősítette. A Kjt. 72. § (2) bekezdése szerint az illetménypótlékra jogosító munkaköröket a munkáltató állapítja meg. Ennek a konkrét esetben az alperes is eleget tett, amikor a kockázatértékelésében a perrel érintett valamennyi munkakört felsorolta és az ezekkel összefüggő egészségkárosító tényezőket is rögzítette. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg az egyes pszichológia stresszorokat és nem tulajdonított megfelelő jelentőséget az alperesi kockázatértékelés egyéb megállapításainak sem, melyek szerint a felperesek munkaidejének 76-100%-ában jelen volt valamilyen formában a pszichológiai stresszor.
- [26] Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a munkakör3-nál a pszichés kockázati tényező folyamatosan jelen van a teljes munkaidő alatt, emellett kockázati tényezőnek minősült a folyamatos készenléti állapot, az undort keltő anyagokkal történő munkavégzés, az eszközök takarítása, a precizitás, a pontosság követelménye. A helyszíni munka során valamennyi munkakörben pszichés kockázati tényezőként van jelen a döntés és időkényszer, a precizitás szükségessége, a betegszállítás és átadás során a felelősség, a felfokozott készenlét, a megosztott figyelem, a konfliktushelyzetek az átvevő intézménnyel. A beteg ellátása, szállítás során, illetve a kivonulás kapcsán a sürgős intézkedés jelent magas kockázati szintet, a mentőállomásra történő visszatérés során pedig a fiziológiai szükségletek akadályozottsága, a készenléti állapot érzése. A kockázatértékelés a mentőgépkocsi vezetőknél a mentőállomáson tartózkodás kapcsán is állapított meg folyamatosan jelen lévő enyhe pszichés kockázatot. A kivonulás során ugyanakkor magas kockázati tényező az idő és döntéskényszer, a felelősség, a folyamatos koncentráció, a készenlét, az agresszió, a konfliktushelyzetek és a fokozott figyelem is kiemelten magas pszichés kockázat, amelyek az egyes munkakörökben folyamatosan jelen vannak a helyszíni munka, a betegszállítás és a visszatérés során is.
- [27] A jogszabály kimerítő felsorolása hiányában nem volt akadálya annak, hogy a pszichoszociális kockázatot is egészségkárosító kockázatként vegye figyelembe az elsőfokú bíróság. A Kjt. 72.§-a szerinti definícióból csupán az következik, hogy egészségkárosító kockázatot jogszabálynak kell meghatároznia. Ez a követelmény a felperesek esetében megvalósult, mivel pszichoszociális kockázatra hivatkoztak, amelyet az Mvt. tartalmaz. Ezzel összefüggésben hivatkoztak a BH1997.374.számú döntés kapcsán arra, hogy nem annak van jelentősége a jogszabály pótlékra jogosítónak minősít-e egy munkakört. Amennyiben ugyanis a szakértő megállapítja az egészséget veszélyeztető körülményeket, ez megalapozhatja a pótlék fizetése iránti igényt (BH 1997.374.).
- [28] Mindezek alapján fenntartották érvelésüket a tekintetben, hogy a megbecsülés hiánya, a készenléti állapot és a felelősség nem zárható ki az illetménypótlékra való jogosultságot megalapozó egészségkárosító kockázatok közül. Ez nem következik az Mvtv. 87. § 13. pontja szerinti felsorolásból sem. A jogszabályban meghatározott pszichoszociális kockázatnak minősülhet minden olyan egészségkárosító hatással bíró tényező, amely a munkavállalókra valamilyen befolyással bír, valamilyen válaszreakció, lelki, szervi megbetegedés lehetőségét hordozza magában. Nem kell ténylegesen betegséget vagy egészségkárosodást kiváltani, elégséges az is, amennyiben a munkavállaló már ki van téve egészségkárosító kockázatnak. A felperesek hivatkoztak a hasonló

tárgyú perben hozott 56.M.230/2012/188. számú ítéletre is, amelyben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság részben alaposnak találta az azonos tárgyú keresetet.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme

- [29] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, arra hivatkozva, hogy az elsőfokú bíróság minden részletre kiterjedően, teljeskörű bizonyítási eljárás lefolytatását követően, a tényállás megfelelő feltárása alapján, helyes jogi következtetésekkel érdemben megalapozott döntést hozott, mely összhangban volt a Kúria gyakorlatával.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

- [30] A felperesek fellebbezése nem alapos.
- [31] Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, a bizonyítás eredményét okszerűen mérlegelve helytállóan állapította meg a tényállást és az irányadó jogszabályok alkalmazásával megfelelő jogi következtetések levonásával érdemben megalapozott döntést hozott.
- [32] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül.
- [33] A felperesek fellebbezése alapján a másodfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az alperesi adatszolgáltatás alapján a szakértői véleményekkel kapcsolatos felperesi kétely, aggály alapos volt-e, a Plette féle módszer alkalmazására és a szakértők által felhasznált munkáltatói adatokra figyelemmel.
- [34] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal az alperest terhelő adatszolgáltatási kötelezettség értékelését illetően. Az alperes által a perben szolgáltatott adatok alapján megállapítható volt, hogy munkáltatóként eleget tett az őt terhelő, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 134.§ (1) és (2) bekezdésében meghatározott nyilvántartási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság felhívta a felperesek figyelmét arra, hogy az alperes beadványaira figyelemmel nekik szükséges a munkaidőn belül az egyes fázisok pontosabb elkülönítése és az időtartam meghatározása érdekében további nyilatkozatok megtétele az alperes által rendelkezésre bocsátott nyilvántartások alapján. A felperesek azonban - a fellebbezésben foglaltakkal szemben - ilyen kimutatást nem készítettek. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, hogy további adatszolgáltatásra a már meglévő adatok benyújtásán, illetőleg felperesek részére rendelkezésre bocsátásán túl nem kötelezte az alperest. Ezzel kapcsolatban a másodfokú bíróság azt emeli ki, hogy alapvetően a felpereseket terhelte a tényállás megtételére irányuló kötelezettség, vagyis nekik kellett a munkavégzésük körülményeit, a munkaidejüket illetően konkrét tényállításokat tenni. Mindezek alapján helytálló volt az elsőfokú bíróság azon következtetése, hogy a szakértők által is jelzett további adatszolgáltatás hiányát nem az alperes terhére értékelte.
- [35] A szakvélemény megállapítása szerint a munkaidő nyilvántartások alapján több olyan időszak, hónap is volt, amikor a felperesek havi munkaidejének 50%-át nem érte el a tengelyen töltött idő. Ennek azért volt alapvető jelentősége a kereseti kérelem elbírálására, mert a mentőállomáson történő készenlét időszaka - annak ellenére, hogy az nem volt alkalmas pihenésre, regenerálódásra - olyan jellegű és mértékű, mérhető egészségkárosító hatásokkal nem járt, mint a riasztást követő tevékenység, vagyis a tengelyen töltött időszak. A készenléti állapot önmagában sem minősült egészségkárosító kockázatnak (130. sorszámu kiegészítő szakértői vélemény összefoglaló).

Ugyanakkor a 115. sorszámú kiegészítő vélemény 5. pontja alapján az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott arra is, hogy a tengelyen töltött időszak és az egyes munkakörökkel összefüggő egészségkárosító hatásoknak kitettség időszaka között sem lehetett egyenlőségjelet tenni. A kiegészítő szakvélemény I. és II. táblázata azzal kapcsolatos megállapításokat is tartalmazott, hogy egyes egészségkárosító hatások (pl. fokozott pszichés terhelés) folyamatos jelenléte eleve nem volt igazolt a teljes tengelyen töltött idő teljes időtartama alatt, csupán annak egyes fázisaiban. Ezért volt szükséges az egyes fázisok pontos meghatározása.

- [36] A szakvélemény és annak kiegészítése megalapozott voltát illetően a másodfokú bíróság megállapította, hogy a szakértők alkalmazták a fellebbezésben is meghatározott Plette-féle módszert annyiban, hogy valamennyi felperes személyes meghallgatására lehetőséget biztosítottak a vizsgálatuk folyamán. A 36. sorszámú szakértői véleményben a szakértők is hivatkoztak a mentődolgozók pszichológiai terhelésével foglalkozó kutatás alapján készült dr. Plette R. által készített összefoglaló munkára. A szakértők az 54. sorszámú kiegészítő véleményben kifejtették, hogy a szakértői vizsgálat során előadtak a felperesek szubjektív megállapításait, érzéseit tartalmazták, amely azonban nem szolgáltatott objektív adatot a szakértői véleményhez. A másodfokú bíróság e körben irányadónak tekintette a 130. sorszámú kiegészítő szakvéleményben foglaltakat is. Ennek 2.5 pontjában dr. N.R. szakértő kifejtette, hogy a felperesek által kért műszeres vizsgálattal nyerhető adatok (élettani paraméterek, ingerekre adott személyes reakciók) nem teszik lehetővé következtetések levonását arról, hogy a felpereseket a méréskor éró egészségkárosító kockázatok a peresített időszakban milyen időtartamban, a munkaidő mekkora részében voltak jelen. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság olyan jellegű, mértékű hiányosságot a szakértői módszerek alkalmazását illetően nem talált megállapíthatónak, amely eleve megkérdőjelezné a szakvéleményeket.
- [37] A 2011. évi kockázatértékelést illetően a másodfokú bíróság a Kúria több határozatában is kifejtett álláspontjával egyezően azt hangsúlyozza, hogy a munkáltatói kockázatértékelés nem azonosítható sem a szakvéleménnyel, sem az egészségkárosító kockázatokot rögzítő jogszabályokkal. Ezért önmagában annak, hogy az alperes mely tényezőket sorolt fel egészségkárosító kockázatként és azokat a felperesek munkaidejének milyen százalékában találta fennállónak nem tette mellőzhetővé a szakértői bizonyítást. Amint arra a Kúria rámutatott, az egészségkárosító kockázat fennállásának megállapítása ugyanis a szakértő feladata (EBH2014.M.16.). Az alperes kockázatértékelésében az egyes munkakörökben meghatározott stresszor hatásnak való kitettség nem azt jelenti, hogy az adott kockázat az ott meghatározott időtartamban ténylegesen felmerül, hanem csak azt, hogy a munkaidő ennyi százalékában lehet jelen.
- [38] A felperesek fellebbezésükben alaptalanul hivatkoztak az egészségkárosító hatások téves, hiányos értékelésére is. Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság alkalmazandónak találta a Kúria Mfv.I.10.269/2016/11. számú ítéletét, melyre az elsőfokú bíróság is helytállóan hivatkozott a döntése indokolásában. A Kúria e határozatában konkrétan a készenléti állapot, illetőleg a megbecsülés hiánya tekintetében fejtette ki azon álláspontját, hogy azok nem minősülnek a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatoknak. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget a felperesek által meghatározott körre kiterjeszteni az egészségkárosító kockázatok fogalmát, illetve az ilyen tényezők felsorolását. Annak megállapítása, hogy a mentőszolgálat kivonuló állományú tagjait éró egészségkárosító kockázati tényezők közül melyek azok, amelyek a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt illetménypótlékot megalapozzák, jogkérdésnek minősül, ugyanis a pótlékot kizárólag jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatok közötti, a munkaidő legalább felében történő munkavégzés alapozza meg.

[39] A felperesek tévesen hivatkoztak a BH1997.374 számú döntésre is. Jelen perben nem annak volt jelentősége, hogy a felperesek munkaköre pótlékra jogosítónak minősül-e vagy sem. Az alperes kockázatértékelése alapján a keresettel érintett munkakörök megfeleltek a Kjt. 72.§ (2) bekezdésében foglaltaknak. Az elsőfokú bíróság nem a felperesek munkaköre jellege, hanem az őket ért egészségkárosító hatások bizonyítottsága hiányában nem találta alaposnak a keresetet.

[40] Mindezek alapján a másodfokú bíróság nem látta fennállónak olyan fokú hiányosság megállapítását az elsőfokú eljárás és a bizonyítás kapcsán, ami indokolta a bizonyítás további kiegészítését. A perben beszerzett szakvélemény kiegészítése, a szakértők személyes meghallgatása iránt az elsőfokú bíróság több alkalommal is intézkedett. A szakértők azonban nem találták megállapíthatónak, hogy a felperesek munkaidejének ötven százalékat meghaladó mértékben folyamatosan jelen volt a munkavégzésük során valamely jogszabályban meghatározott egészségkárosító tényező.

[41] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget a fellebbezésben foglaltak alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatására, illetve hatályon kívül helyezésére, ezért azt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Záró rendelkezések

[42] A másodfokú bíróság a pernyertes alperest megillető perköltségről a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján rendelkezett, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szól 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított pertárgyérték (45.640.000 forint) mellett figyelembe vette a másodfokú eljárás során kifejtett ügyvédi tevékenységet és erre tekintettel határozott a másodfokú perköltségről.

[43] A felperesek munkavállalói költségmentességére tekintettel a fellebbezési illetéket a jelen perben alkalmazandó, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13-14. §-a alapján az állam viseli.

[44] A másodfokú bíróság a fellebbezést a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm.rendelet 29. §-a alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. június 30.

dr. Orosz Andrea s.k.
a tanács elnöke

dr. Laczó Adrienn Lilla. Asbóth Balázs s.k.
előadó bírő bírő

A kiadmány hitelével:
kiadó